

Het Drentse Landschap

Tusschenwater: nieuw vloedmoeras met hoge verwachtingen

Met de inrichting van het gebied Tusschenwater (360 ha) is de moerasing rondom het Zuidlaardermeer, in beheer bij Het Groninger Landschap en Het Drentse Landschap, vrijwel gesloten. Het gebied vormt onderdeel van de middenloop van het Hunzedal, aan de zuidzijde van het Zuidlaardermeer. Vanwege de waterwinning De Groeve in het gebied was van meet af aan duidelijk dat herstel van grondwaterafhankelijke vegetaties hier moeilijk zou worden. Daarom is met de Hunzevisie uit 1995 als basis, gekozen voor de insteek van herstel van een oppervlaktewatergestuurd vloedmoeras, met ruimte voor het bergen van 1,6 miljoen kuub water. Na een eerste schetsontwerp in 2002, voorbereidende systeemanalyse en waterkwaliteitsonderzoek, een MER-studie, uitwerking van inrichtingsplannen en bestekken en de feitelijke uitvoering, stroomde in augustus 2018 het eerste Hunze-water het moerasgebied in. Het waterkwaliteitsonderzoek van de RUG en de WUR richtte zich op de vraag of vernatting van landbouwkundig gebruikte, veraarde veenbodems niet tot zoveel nalevering van fosfaat zou leiden dat hiermee de waterkwaliteit van het Zuidlaardermeer in het geding zou komen. Eén van de oplossingen was om de bovenlaag van

Tusschenwater
(foto: Uko Vegter)

permanent te inunderen veenbodems af te graven. Ander punt van discussie waren de waterwinputten. Om deze uit de toekomstige inundatiezone te halen was het nodig de putten maar ook leidingstraten te verplaatsen. Verder kon een grote landbouwafvoersloot niet worden verplaatst. Hiervoor werd de oplossing bedacht van een onderleider met een zinker over een lengte van 150 meter. En dan was er nog de discussie over het toekomstig peilregime. Het boezempeil van de Eemskanaal – Dollardboezem aanhouden (stabiel, hoog) of naar een meer variabel peilregime met uitzakkende waterstanden in het voorjaar? Uiteindelijk is vooralsnog voor een combinatie van beide gekozen door te compartimenteren. In een later stadium zal het hele gebied op boezempeil komen. Eind 2018 vormt het Tusschenwater een groot en in potentie waardevol water- en vogelrijk natuurgebied. De eerste ganzen- en eendensoorten waren er als de kippen bij toen de waterpeilen werden verhoogd. Maar ook de visarend (*Pandion haliaetus*) is al gesignaleerd. Natuurbeheerders uit het land, kom maar eens kijken!

Uko Vegter, sector Natuur en Landschap

Het Zeeuwse Landschap

Nieuwe samenwerking voor tweede akkervogeltopgebied in Zeeland

In de rustige Zak van Zuid-Beveland ligt een prachtig landschap waar open akkergebied, natte graslanden, eindeloze bloemdijken en kleinschalig heggenlandschap elkaar afwisselen. Je zou hier een rijke boerenlandvogelstand verwachten, maar ook hier heeft de ruilverkaveling en intensivering van akkerbouw en fruitteelt effect gehad. Het is hier de afgelopen decennia ténstil geworden. Binnen de kansrijke Zeeuwse akkervogelkerngebieden (provinciaal beleid) heeft Het Zeeuwse Landschap kleinere potentiële topgebieden gezocht (ca. 500 ha) waar ze een grondpositie heeft en dus de kans om intensief met akkerbouwers samen te werken.

Als gevolg daarvan hebben Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten en de Provincie Zeeland in 2018 een broedvogelinventarisatie uitgevoerd om te kijken wat er nog aan restpopulatie aanwezig is. Een nulmeting voordat we echt starten. Het betreft een gevarieerd gebied van 555 ha waarin de natuurbeheerders eigendom hebben en wat bestaat uit natuurgebied, akker- en grasland en fruitteelt. Veldleeuweriken (26), Kieviten (52), zomertortels (6) en kneuen (29) blijken zich grotendeels teruggetrokken te hebben tot de natuurgebieden die daarbinnen liggen. De graspiepers (52) en gele kwikstaarten (23)

Gele kwikstaart (foto: C. Jacobusse)

komen nog wel meer verspreid voor in het agrarische landschap, maar lijken daarbij vooral aangewezen te zijn op daar waar brede bermen liggen. De patrijs kwam vorig jaar nog voor, maar lijkt sinds 2018 lokaal uitgestorven te zijn. In navolging van het succesvolle Zeeuwse akkervogeltopgebied Burghsluis op Schouwen-Duiveland, willen gebiedspartijen nu ook in de Zak van Zuid-Beveland een intensieve samenwerking voor akker- en boerenlandvogels aangaan. Samen met de lokale agrarische natuurvereniging, Natuurmonumenten en Landschapsbeheer Zeeland worden momenteel plannen uitgewerkt om dit akkervogeltopgebied verder vorm te geven. Stap één is om een gebied van ca. 600 ha in te richten met minstens 7 tot 10% hoge kwaliteit-maatregelen. Het Zeeuwse Landschap zal daarnaast bestaande en te verwerven landbouwgronden, buiten het Natuurnetwerk Nederland, inzetten om deze intensieve samenwerking vorm te geven. Samen hopen we weer ruimte voor deze prachtige vogels in het agrarisch landschap te vinden en wordt de Zak van Zuid-Beveland hopelijk weer wat minder stil.

Chris Vreugdenhil, ecooloog en projectleider